

## بررسی و مقایسه کارایی خانواده در ارتباط با وضعیت تحصیلی دانشجویان موفق و ناموفق دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج - سال تحصیلی ۸۸ - ۱۳۸۷

عطا شاکریان<sup>۱</sup>، طهمورث آقاجانی هاشجین<sup>۲</sup>

### چکیده

هدف پژوهش حاضر مقایسه کارایی خانواده در ارتباط با وضعیت تحصیلی دانشجویان موفق و ناموفق دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج است. روش پژوهش از نوع مطالعه توصیفی<sup>۱</sup> - پس‌رویدادی<sup>۲</sup> است. نمونه مورد تحقیق ۲۲۷ نفر (۱۰۹ دختر ۱۱۸ پسر) از دانشجویان دانشگاه در مقاطع تحصیلی از کاردانی تا دکتری حرفه‌ای در نیمسال اول سال تحصیلی ۸۸-۸۷ است که براساس نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده آزمون طرح ارزیابی خانواده (FAD)<sup>۳</sup> براساس الگوی مک‌مستر<sup>۴</sup> بود. یافته‌های پژوهش نشان دهنده رابطه معنی‌داری بین کارایی خانواده با وضعیت تحصیلی دانشجویان موفق و ناموفق است. همچنین در آزمون خرده مقیاس‌های رابطه معنی‌داری بین خرده مقیاس همراهی عاطفی با وضعیت تحصیلی دانشجویان موفق و ناموفق وجود دارد و میانگین نمرات در خرده مقیاس‌های آزمون FAD نشانگر عملکرد مطلوب‌تر خانواده‌های دانشجویان موفق در مقایسه با خانواده‌های دانشجویان ناموفق است. از نتایج دیگر پژوهش اینکه بین جنسیت، بومی و غیر بومی بودن و نوع دانشکده با کارایی خانواده رابطه معنی‌داری مشاهده نشد. از یافته‌های پژوهش می‌توان استنباط کرد که کارایی خانواده بیشتر روی جنبه‌های دیگر رفتار مانند شخصیت روابط اجتماعی دانشجویان تأثیر گذار است و وضعیت تحصیلی دانشجویان بیشتر تحت عوامل ذهنی و برخی عوامل اجتماعی است.

**واژگان کلیدی:** وضعیت تحصیلی، کارایی خانواده، دانشجویان موفق و ناموفق، پیشرفت تحصیلی

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۷/۱۲/۳ | تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۹/۱/۲۰

<sup>۱</sup> عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، (نویسنده عهده دار مکاتبات) e-mail: shakerian1345@yahoo.com

<sup>۲</sup> عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس

مقدمه

خانواده چیزی بیش از مجموعه افرادی است که در یک فضای مادی و روانی بسر می‌برند. خانواده یک نظام اجتماعی و طبیعی است که ویژگی‌های خاص خود را دارد و نهاد اولیه هر جامعه‌ای به شمار می‌رود که کانون ظهور عواطف انسانی و روابط صمیمانه میان افراد است و می‌توان گفت عملکرد خانواده تاثیر مستقیم و بسزایی بر عملکرد جامعه دارد (مظاهری، ۱۳۸۷). پژوهشگران بر این عقیده‌اند که بهترین ملاک و معیاری که بر اساس آن می‌توان کیفیت اخلاقی، اجتماعی و روانی افراد را مورد ارزیابی و دقت قرار داد همان شبکه ارتباطی اعضای خانواده و مجموعه قوانین حاکم بر محیط و جو خانواده است (ملا شریفی، ۱۳۸۴). یکی از جنبه‌های کارآمدی خانواده در عملکرد تحصیلی فرزندان پدیدار می‌شود. موفقیت یا شکست در اعمال تحصیلی می‌تواند ناشی از کارکردهای سالم یا ناسالم خانواده باشد هرچند که این مفهوم (موفقیت یا شکست تحصیلی) چند عاملی است و عواملی مانند عوامل فردی، درون سازمانی و برون سازمانی در آن دخیل است (تمنایی فر، ۱۳۸۶). در عصر حاضر تحصیل بخش مهمی از زندگی هر فرد را تشکیل می‌دهد و بر این اساس نزدیک یک قرن است که گروه‌های تخصصی و روان‌شناسان به صورت گسترده همواره به جوانب مختلف تحصیل توجه داشته و بر شناسایی عوامل پیش‌بینی کننده پیشرفت تحصیلی تاکید کرده‌اند. افرادی همانند پینه<sup>۶</sup>، سیمون<sup>۷</sup> در سال ۱۹۰۵؛ ژرنداپیک<sup>۸</sup>، ۱۹۲۰؛ هریس<sup>۹</sup>، ۱۹۴۰؛ الشات<sup>۱۱</sup> و هامکر<sup>۱۲</sup>، ۲۰۰۰ و... به این مهم پرداخته‌اند (پرموزیک و فورنهام، ۲۰۰۳؛ لانس بری، استیل، سولند، گیبسون، ۲۰۰۴). پیشرفت تحصیلی از آن جهت مورد توجه روان‌شناسان قرار گرفته است که آن چه می‌تواند یک فرد، خانواده و در نهایت یک کشور را در مسیر پیشرفت قرار دهد بهره‌مندی از افرادی است که نه تنها دارای سلامت روانی مناسبی هستند بلکه در سیستم آموزشی، مدرسه و در سطح دانشگاه تحصیلات خود را باموفقیت پشت سر گذاشته‌اند (چاوری و امین، ۲۰۰۶). بسیاری از مطالعات انجام شده تاکید بر آن دارند که در پیشرفت تحصیلی علاوه بر عوامل شناختی مانند هوش و استعداد باید سهم بیشتری برای عوامل غیر شناختی در نظر گرفت. برای مثال (اولیون، ۱۹۹۸؛ استین، ۱۹۹۹؛ رانسدل، ۲۰۰۱؛ زاپالا، ۲۰۰۲؛ شمید، ۲۰۰۲؛ جان چتویک و مالینک، ۲۰۰۳؛ رفعی، ۱۳۸۰؛ محمودیان، ۱۳۸۵)

در دو دهه اخیر موضوع تاثیر والدین و خانواده بر تحول وضعیت تحصیلی، انگیزش، عاطفی و اجتماعی دانشجویان مورد توجه بسیاری از پژوهشگران قرار گرفته است که نتایج این تحقیقات در مجموع حاکی از تاثیر گسترده خانواده در جنبه‌های مختلف زندگی دانشجویان است (کوچران، ۱۹۸۸؛ پالمر و کوچران، ۱۹۸۸؛ رودیگرز و بلاگر، ۱۹۸۸؛ یونگ، فریزر و پیرسون<sup>۱۳</sup>، ۱۹۸۸؛ اسکمک و انگوین، ۱۹۹۶؛ مظاهری، ۱۳۸۷).

مطالعات و پژوهش‌های متعدد حکایت از آن دارد که کارکردها و ویژگی‌های خانواده نقش مهمی در پیشرفت و افت تحصیلی در مقاطع مختلف تحصیل دارد. مرور گسترده تحقیقات تجربی انجام گرفته در این زمینه که بر جمعیت‌های دانشجویی تمرکز داشته است به وضوح نشان می‌دهد که از مهمترین عوامل پیش-بینی کننده چگونگی سازگاری دانشجویان با محیط‌های جدید به خصوص دانشگاه، مولفه‌های مرتبط با خانواده دانشجویان و ارتباط‌های خانوادگی است (لامونه و همکاران ۱۹۹۵ به نقل از اسکمک و انگورن، ۱۹۹۶). مطالعات فدرستون و کاندیک<sup>۱۴</sup> (۱۹۹۲)، واتکینز<sup>۱۵</sup> (۱۹۹۷)، هر دو به نقل از مک کارتی و همکاران، ۱۹۹۸) و بهاردین و لاستر<sup>۱۶</sup> (۱۹۹۸)، به نقل از نچیا و همکاران، ۱۹۹۹) نشان داد که محیط خانواده بر پیشرفت تحصیلی فرزندان تأثیر بسزایی دارد. در پژوهش‌های بسیاری به کیفیت ارتباط والدین با فرزندان، تأثیر حمایت آنان، وجود رابطه گرم و صمیمانه با فرزندان و نقش آن در سازگاری‌های موفقیت‌آمیز در بین دانشجویان اشاره شده است و تأکید دارند که نوع ارتباط والد-فرزند می‌تواند پیش‌بینی کننده سازگاری در دانشگاه و کیفیت این ارتباط بخصوص در سلامت روان و سازگاری دانشجویان تأثیرگذار است. (بوهل، ۲۰۰۷؛ کنی و سیرین، ۲۰۰۶؛ لفقو یتر<sup>۱۸</sup>، ۲۰۰۵ به نقل از کنی و سیرین، ۲۰۰۶؛ وینتر و یاف، ۲۰۰۰؛ مظاهری، ۱۳۸۷؛ معتمدی، ۱۳۸۳؛ عابدی، ۱۳۸۴؛ هولمبرک، واندری<sup>۱۹</sup>، ۱۹۹۳؛ کنی و دونالدسون<sup>۲۰</sup>، ۱۹۹۱؛ لاپسلی<sup>۲۱</sup> و همکاران، ۱۹۹۰؛ رایس و فیتز جرالده، والی و گیسی<sup>۲۲</sup>، ۱۹۹۵؛ شارپ، ۲۰۰۴؛ کاپلان، ۲۰۰۲). به عقیده مظاهری (۱۳۸۷) کیفیت ارتباط والدین با فرزندان، میزان محبت و کنترل والدین، از مؤلفه‌های مهم در افزایش سلامت روان دانشجویان است. ارتباط مناسب والدین و فرزندان، همدردی در مورد مشکلات، تبادل نظر در مورد مسائل تحصیلی و اجتماعی، و کنترل و نظارت بر وضعیت آنها منجر به ایجاد احساس خودکارآمدی<sup>۲۳</sup> در دانشجویان و منجر به انگیزه بیشتر برای کسب موفقیت‌های بعدی در تحصیل می‌گردد که به طور مستقیم و غیر مستقیم یک منبع مهم پرورش دهنده سازگاری مناسب تحصیلی و اجتماعی شناخته شده است. بروئک (۲۰۰۳) اذعان می‌کند وضعیت اجتماعی و اقتصادی خانواده یک ویژگی پیشینه‌ای مهم در پیش‌بینی وضعیت تحصیلی است. در پژوهش‌های مختلف گزارش شده است که میزان دخالت و درگیر بودن والدین در امور مربوط به مسایل محل تحصیل فرزندان به طور مثبتی، با طبقه اجتماعی و سطح تحصیلات والدین مرتبط است (دس فورگس و آبوچار، ۲۰۰۶). مطالعات بسیاری نشان می‌دهد که سطح تحصیلات والدین دانشجویان دچار افت تحصیلی در دانشگاه‌ها پایین‌تر است (نیکلیک، ۱۹۹۸؛ شیخ الاسلامی، ۱۳۷۷؛ ده بزرگی، ۱۳۸۵؛ محمودیان، ۱۳۸۵؛ تمنایی، ۱۳۸۶؛ خزاعی، ۱۳۸۶). نتایج برخی از پژوهش‌ها نشان می‌دهد که دو بعد حمایت خانواده، پیوستگی خانواده و درگیری والدین در فعالیت‌های دانشگاهی در پیشرفت تحصیلی و سازگاری دانشجویان مؤثر است. دانشجویانی که والدینشان را در علایق و نگرانی‌های مربوطه به مسائل دانشگاهی شریک کرده‌اند از لحاظ تحصیلی عملکرد بهتری نسبت به سایرین داشته‌اند و رفتارهای مداخله‌ای والدین

۱۹۰ ..... پژوهش نامه علوم اجتماعی ، سال سوم، شماره دوم، تابستان ۱۳۸۸

به طور معناداری بر پیشرفت تحصیلی و اجتماعی فرزندان اثر دارد. (کاترونا، ۱۹۹۴؛ گونزالز، پیندا ۲۰۰۲؛ آنگر، ۲۰۰۰؛ لی، ۲۰۰۶) محققان دیگری (مانند هرناند و هرت، ۲۰۰۱؛ هرناند و مور، ۲۰۰۲؛ ایشیتین، ۱۹۸۷؛ تایلر، هیتون و ویلسون، ۱۹۹۵ و میدلتان و لاگید ۱۹۹۳) به این نکته اشاره دارند که درگیر بودن خانواده در زندگی تحصیلی فرزندان و ارتباطات خانوادگی در یادگیری‌های فرزندان از یادگیری‌های ابتدایی دوران کودکی تا یادگیری‌های پیچیده در دوران جوانی نقش مهمی ایفا می‌کند. یافته‌های پژوهشی دیگر تاکید بر روابط خواهر و برادر و حمایت والدین در امر تحصیل فرزند توجه نموده اند معتقدند عواملی مانند تاثیر زندگی با خانواده، نوع سکونت، نداشتن مشکلات مربوط به غذا و مسکن، بهره‌مندی از امکانات رفاهی بر روی رفتار تحصیلی دانشجویان تاثیر گذار است (بهارادین، لوستر، ۱۹۹۸؛ ادی، ۲۰۰۳؛ هیت، ۲۰۰۴؛ رانسدل، ۲۰۰۱؛ رانسدل و همکاران، ۲۰۰۱؛ دمبو، ۲۰۰۰؛ زاهدی اصل، ۱۳۸۲). از جنبه‌های دیگر عملکرد خانواده می‌توان به ساختار زندگی خانواده، تعامل بین اعضاء خانواده، سلسله مراتب قدرت در خانواده، انتظار والدین از موفقیت فرزندان، شیوه‌های فرزند پروری و تعامل با فرزندان اشاره نمود که در تحقیقات مختلف به ارتباط بین این عوامل با پیشرفت تحصیلی و کسب موفقیت‌های تحصیلی و اجتماعی اذعان شده است (فاطمی، ۱۹۹۰؛ کولمن، ۱۹۹۳؛ فونتن، ۱۹۹۴؛ وینتر و یاف، ۲۰۰۰؛ عابدی، ۱۳۸۴؛ وین، اسمیت و هامفوس<sup>۲۴</sup> ۱۹۹۸ به نقل از هرناند و هرت، ۲۰۰۱؛ هوفمن، ۱۹۸۷؛ بل، ۱۹۹۶؛ لارنت، ۲۰۰۱؛ به نقل از تویمن و فاس، ۲۰۰۲) مطالعات نشان می‌دهد که بین رضایت زناشویی والدین با پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه مثبت وجود دارد (زمانپور، ۱۳۸۳). وجود خانواده‌های تک والدی، از هم گسیخته و دارای مشکلات خانوادگی موجب تاثیر منفی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و دانشجویان و موجب ناسازگاری تحصیلی، اجتماعی و عاطفی در آنان می‌شود (بلر و چانگ، ۱۹۸۸؛ جانسون، ۱۹۹۷؛ تامپسون، ۱۹۹۴؛ بوگس، ۱۹۹۸؛ اندرسون، ۲۰۰۳؛ فیروزی، ۱۳۷۷؛ لویز و همکاران ۱۹۸۸ a، ۱۹۸۹ b، ۱۹۸۹، همه به نقل از تائو و همکاران، ۲۰۰۰؛ کاتسولین و کمبل، ۲۰۰۱؛ برنشتین دمیر، ۲۰۰۵).

بطور کلی می‌توان چنین عنوان کرد که هم مسأله پیشرفت و موفقیت تحصیلی و هم مسأله سازگاری رفتاری و اجتماعی با محیط دانشگاه، تا حد بسیار زیادی ریشه در کمیت و خصوصاً کیفیت روابط فعلی دانشجویان با والدین و خانواده خود دارد. یافته‌ها و نتایج پژوهشی حاکی از آن است که تسهیل ارتباط بیشتر گرم‌تر و مستقیم دانشجویان با خانواده و والدین خود تأثیرات مهم و معناداری بر بهبود وضعیت تحصیلی، رفتار اجتماعی دانشجویان دارد (مظاهری، ۱۳۸۷). هدف اصلی در این پژوهش آن است که کارایی خانواده بر مبنای الگوی مک‌مستر در دانشجویان موفق و ناموفق مورد بررسی قرار گیرد. فرض اساسی در این پژوهش آن است بین کارایی خانواده در دانشجویان موفق و ناموفق تفاوت وجود دارد. و این

بررسی و مقایسه کارایی خانواده در ارتباط با وضعیت تحصیلی دانشجویان موفق و ناموفق..... ۱۹۱

تفاوت در خرده مقیاسها (حل مشکل، ارتباط، نقش‌ها، همراهی عاطفی، آمیزش عاطفی و کنترل رفتار) و همچنین براساس جنسیت، بومی و غیر بومی بودن، دانشکده محل تحصیل نیز وجود دارد.

### روش

جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان شاغل به تحصیل در نیم سال اول سال تحصیلی ۸۸-۸۷ در مقاطع تحصیلی از کاردانی تا دکترای حرفه‌ای که دارای سابقه ۳ ترم مشروطی (متوالی یا متناوب) به عنوان دانشجویان ناموفق که طبق آمار موجود تعداد آنها ۱۱۱۱ نفر و همچنین دانشجویان دارای معدل کل ۱۷ به بالا در کارنامه ترمی به عنوان دانشجویان موفق که در آمار اخذ شده ۳۸۲ نفر است. حجم نمونه ۲۲۷ نفر که براساس فرمول کوکران محاسبه شده است. که بعد از شناسایی دانشجویان هر گروه با دعوت تلفنی از آنان به دفتر مشاوره دانشگاه ضمن توضیح و تبیین هدف پژوهش، بصورت انفرادی پرسشنامه در اختیار قرار گرفته و اطلاعات جمع‌آوری شد. روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی است با توجه به اینکه که هر طبقه شامل یک دانشکده است و از آنجائیکه با توجه به نوع رشته در طبقات همگنی نسبی وجود دارد، این روش نمونه‌گیری باعث کاهش واریانس برآورد گر می‌شود (عمیدی، ۱۳۸۷). برای تعیین حجم نمونه در هر یک از طبقات از فرمول تخصیص متناسب استفاده شده است که در جدول شماره یک آمده است:

جدول شماره (۱) جدول تخصیص نمونه‌ها با استفاده از روش طبقه‌بندی

طبقات	حجم جامعه		حجم نمونه		جمع
	موفق	ناموفق	موفق	ناموفق	
دانشکده علوم انسانی	۱۵۱	۴۰۱	۲۳	۶۱	۸۴
دانشکده کشاورزی	۷	۷۹	۱	۱۲	۱۳
دانشکده فنی و مهندسی	۷۹	۴۲۰	۱۲	۶۴	۷۶
دانشکده پرستاری مامایی	۱۳	۱۴	۲	۲	۴
دانشکده علوم	۱۳۲	۱۹۷	۲۰	۳۰	۵۰
جمع	۳۸۲	۱۱۱۱	۵۸	۱۶۹	۲۲۷

جدول شماره (۲) وضعیت دانشجویان موفق و ناموفق به تفکیک جنسیت و مقطع تحصیلی

وضعیت تحصیلی	جنسیت		مقطع تحصیلی			
	دختر	پسر	کاردانی	کارشناسی	کارشناسی ارشد	دکتری حرفه‌ای
موفق	۴۰	۱۸	۸	۴۲	۸	۰
ناموفق	۶۹	۱۰۰	۳۷	۱۳۱	۰	۱
جمع	۱۰۹	۱۱۸	۴۵	۱۷۳	۸	۱

### ابزار پژوهش

به منظور اندازه گیری و سنجش عملکرد خانواده از ابزار سنجش خانواده (FAD) استفاده شده است. این پرسش نامه بر اساس مدل مک‌مستر با هدف توصیف ویژگی‌های سازمانی و ساختاری خانواده تهیه گردیده است (اپستین،<sup>۲۵</sup> بیشاپ<sup>۲۶</sup> و بالدوین<sup>۲۷</sup>، ۱۹۸۳). ابزار فوق برای تمیز خانواده‌های سالم و بیمار، الگوهای تبدیلی میان اعضای خانواده را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. مدل مک‌مستر از شش بعد اختصاصی و یک بعد عمومی برای سنجش کارایی خانواده تشکیل شده است. ابعاد فوق عبارتند از: حل مشکل<sup>۲۸</sup>، ارتباط<sup>۲۹</sup>، نقش-ها<sup>۳۰</sup>، همراهی عاطفی<sup>۳۱</sup>، آمیزش عاطفی<sup>۳۲</sup>، کنترل رفتار<sup>۳۳</sup>. طراحان (FAD)، بعد کارایی خانواده را نیز به ابعاد فوق اضافه کرده‌اند که در برگزیده مجموعه شش بعد دیگر بوده و میزان سلامت یا آسیب خانواده را، بطور کلی اندازه‌گیری می‌نماید. FAD مجموع از ۶۰ ماده تشکیل شده است. این ابزار متشکل از عباراتی است که خانواده آزمودنی را توصیف می‌کند. برای نمره‌گذاری (FAD)، با استفاده از یک طیف چهار درجه‌ای که از نمره یک (کاملاً موافقم) تا چهار (کاملاً مخالفم) تشکیل شده است، به هر سؤال ۱ تا ۴ نمره داده می‌شود. عباراتی که توصیف توصیف کننده عملکرد نا سالم هستند، نمره معکوس می‌گیرند. این پرسشنامه میزان ناسلامتی<sup>۳۴</sup> خانواده را می‌سنجد و در نتیجه نمرات بالاتر نشان دهنده عملکرد ضعیف‌تر خانواده و نمرات کمتر نشانه عملکرد سالم‌تر است (به نقل از نجاریان، ۱۳۷۴). قابل ذکر است که در پژوهش حاضر از فرم ۶۰ ماده‌ای FAD که پایانی و اعتبار آن توسط نوروزی (۱۳۷۷) مورد ارزیابی قرار گرفته، استفاده شده است.

پایایی<sup>۳۵</sup> و اعتبار<sup>۳۶</sup> این آزمون پس از تهیه توسط اپستین، بالدوین و بیشاپ در سال ۱۹۸۳، بر روی یک نمونه ۵۰۳ نفری اجرا شد. دامنه ضریب آلفای زیر مجموعه‌های آن بین ۰/۷۲ تا ۰/۹۲ است که حاکی از همسانی درونی نسبتاً خوب آن است. محاسبه اعتبار FAD نیز نشان داد که این آزمون توانسته اعضای خانواده‌های غیر بالینی و خانواده‌های بالینی را در هر هفت خرده‌مقیاس خود از یکدیگر متمایز سازد. نتایج پژوهش مذکور در سطح  $P < 0/001$  معنادار بود. علاوه بر پژوهش‌های دیگری که در این رابطه انجام شده است. برای مثال (اپستین و همکاران، ۱۹۸۳؛ کاباکوف و همکاران، ۱۹۹۰ و ایوان و دیگران، ۱۹۸۵).، تحقیقات انجام شده در ایران نیز، تأیید کننده اعتبار و پایایی این آزمون است. برای مثال: (نجاریان، ۱۳۷۴؛ سعادت‌مند، ۱۳۷۶؛ ملائقی، ۱۳۷۷؛ نوروزی، ۱۳۷۷؛ بهاری، ۱۳۷۹ و زاده محمدی، ۱۳۸۵) با این حال به منظور کسب نتایج دقیق‌تر حاضر ضریب پایایی این آزمون محاسبه گردید و ضرایب آلفای خرده‌مقیاس‌های ۰/۶۱، ارتباط ۰/۳۸، نقش‌ها ۱۰/۷۲، همراهی عاطفی ۰/۶۴، آمیزش عاطفی ۰/۶۵، کنترل رفتار ۰/۶۱، کارایی خانواده ۰/۸۱ و همچنین برای کل مقیاس ۰/۹۲ بدست آمد. مقادیر خطای استاندارد اندازه‌گیری نیز به ترتیب ۱۰/۳۴، ۱۲/۷۴، ۸/۳۲، ۱۰/۳۲، ۱۰/۲، ۱۰/۵۴، ۷/۴۱ و برای کل مقیاس ۶/۴۵ بود.

بررسی و مقایسه کارایی خانواده در ارتباط با وضعیت تحصیلی دانشجویان موفق و ناموفق.....۱۹۳

ضرایب همبستگی درونی اکثر سازه‌ها (به جز خرده مقیاس ارتباط) در سطح نسبتاً خوبی بوده و در واقع مورد قبول است. در مورد اعتبار آزمون می‌توان اشاره کرده که اگر خرده مقیاس عملکرد کلی را از تجزیه و تحلیلها خارج کنیم، شش خرده مقیاس دیگر این ابزار نسبتاً از استقلال برخوردارند. «ابراز سنجش خانواده» تا حدی دارای اعتبار همزمان و پیش بین است. این ابزار در یک مطالعه مستقل روی ۱۷۸ زوج حدوداً شصت ساله، با «مقیاس رضایت زناشویی لاک - والاس» همبستگی متوسط داشت و قدرت نسبتاً خوبی برای پیش‌بینی نمرات «مقیاس روحیه سالمندی فیلادلفیا»<sup>۳۷</sup> نشان داده است. به علاوه، این ابزار با قدرت متمایزسازی اعضای خانواده‌های بالینی و خانواده‌های غیر بالینی، در هر هفت خرده مقیاس خود دارای اعتبار خوبی برای گروه‌های شناخته شده است (ثنایی، ۱۳۷۹). طرح پژوهش حاضر از نوع مطالعه توصیفی - پس‌رویدادی است و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها علاوه بر شاخصها و روش‌های آمار توصیفی از آمار استنباطی مانند آزمونهای من‌ویتنی، تحلیل واریانس، t، گلموگروف - اسمرنوف و رگرسیون لجستیک استفاده شده است.

#### یافته‌ها

#### یافته‌های توصیفی

یافته‌های این پژوهش در دو بخش یافته‌های توصیفی و یافته‌های اصلی ارائه می‌شود. یافته‌های توصیفی این پژوهش میانگین، خطای معیار و تعداد را در مقیاس سنجش کارایی خانواده برحسب نوع دانشکده-های مورد مطالعه گزارش می‌دهند این یافته‌ها در جدول ۳ نشان داده شده‌اند.

جدول شماره (۳) شاخص‌های توصیفی کارایی خانواده دانشجویان موفق و ناموفق برحسب نوع دانشکده‌ها

شاخص آماری	میانگین		فراوانی		خطای معیار	
	موفق	ناموفق	موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
نوع دانشکده	۲۴/۸۲	۲۶/۱۴	۲۳	۶۱	۰/۸۴۹	۰/۶۱۳
دانشکده علوم انسانی	۲۸	۲۶/۲۵	۱	۱۲	۰	۱/۲۰۶
دانشکده کشاورزی	۲۶/۶۶	۲۵/۷۸	۱۲	۶۴	۱/۰۶۱	۰/۷۱۹
دانشکده فنی و مهندسی	۲۲/۵۰	۱۹	۲	۲	۱/۵۰	۰/۰۰
دانشکده پرستاری و مامایی	۲۵/۳۰	۲۵/۹۶	۲۰	۳۰	۱/۱۳۵	۱/۰۶۵
دانشکده علوم	۲۵/۴۴	۲۵/۸۹	۵۸	۱۶۹	۰/۵۶۱	۰/۴۰۸
کل						

**یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش**

قبل از انجام آزمون t، برای هفت خرده مقیاس آزمون نرمال بودن K-S انجام شد که براساس نتایج این آزمون خرده مقیاس‌های حل مشکل، ارتباط، نقش‌ها، کنترل رفتار و کارایی خانواده نرمال و در خرده مقیاس‌های همراهی عاطفی و آمیزش عاطفی غیر نرمال تشخیص داده شد.

جدول شماره (۴) نتایج آزمون t مستقل برای مقایسه تفاوت کارایی خانواده و خرده مقیاس‌های آن در دانشجویان موفق و ناموفق

شاخص آماری مقیاس	تعداد		میانگین		انحراف استاندارد		آزمون F لوین برای همسانی واریانس‌ها					
	موفق	ناموفق	موفق	ناموفق	موفق	ناموفق	F	سطح معنی داری	t	درجه آزادی	تفاوت میانگین‌ها	سطح معنی داری
حل مشکل	۵۸	۱۶۹	۱۰/۵۴	۱۰/۶۶	۲/۴۳	۲/۵۵	۰/۳۸	۰/۸۴۶	-۰/۳۱۱	۱۹۹	-۱/۲۲	۰/۷۵۶
ارتباط	۵۸	۱۶۹	۱۳/۱۵	۱۳/۶۴	۳/۲۲	۲/۸۶	۲/۳۱۶	۰/۱۳۰	-۱/۰۵۱	۱۹۹	-۰/۴۸	۰/۲۹۵
نقش‌ها	۵۸	۱۶۹	۱۷/۶۰	۱۷/۹۰	۳/۳۴	۳/۱۳	۱/۷۰۹	۰/۱۹۳	-۰/۶۲۶	۱۹۹	-۰/۳۱	۰/۵۳۲
کنترل رفتار	۵۸	۱۶۹	۱۸/۶۲	۱۸/۹۰	۳/۰۴	۳/۲۳	۰/۱۳۴	۰/۷۱۵	-۰/۵۸۷	۲۲۵	-۰/۳۹۹	۰/۵۵۸
کارایی خانواده	۵۸	۱۶۹	۲۳/۴۴	۲۵/۸۹	۴/۲۷	۵/۳۱	۲/۰۹۴	۰/۱۴۹	-۱/۶۸۵	۲۲۵	۲/۴۵	۰/۰۴۹

نتایج بدست آمده در پژوهش حاضر در جدول ۴ با استفاده از آزمون t مستقل و آزمون لوین با فرض همگنی واریانس‌ها در دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق نشانگر آن است که بین کارایی خانواده و وضعیت آموزشی دانشجویان موفق و ناموفق با F مشاهده شده (۲/۰۹۴) با سطح معناداری ۰/۱۴۹ و t مشاهده شده (-۱/۶۵۸) با سطح معناداری ۰/۰۴۹ تفاوت معناداری بین کارایی خانواده و وضعیت آموزشی دانشجویان موفق و ناموفق وجود دارد. در سایر خرده مقیاس‌ها در سطح  $P < ۰/۰۵$  (حل مشکل، ارتباط، نقش‌ها و کنترل رفتار) رابطه معنادار وجود ندارد. نکته قابل توجه این است که میانگین نمرات دانشجویان موفق در تمام خرده مقیاس‌ها کمتر از میانگین نمرات دانشجویان ناموفق است به این معنی که دانشجویان موفق وضعیت مطلوب‌تری از لحاظ کارایی خانواده برخوردار هستند.

جدول شماره (۵) نتایج آزمون ناپارامتریک من-ویتنی در مورد خرده مقیاس‌های همراهی عاطفی و آمیزش عاطفی در دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق

خرده مقیاس	گروه‌ها	فراوانی	میانگین رتبه‌ها	سطح معنی داری
همراهی عاطفی	موفق	۵۸	۹۴/۲۷	۰/۰۰۸
	ناموفق	۱۶۹	۱۲۰/۷۷	
آمیزش عاطفی	موفق	۵۸	۱۰۹/۴۸	۰/۵۴۱
	ناموفق	۱۶۹	۱۱۵/۵۵	



بررسی و مقایسه کارایی خانواده در ارتباط با وضعیت تحصیلی دانشجویان موفق و ناموفق.....۱۹۵

نتایج بدست آمده در جدول ۶ در آزمون خرده مقیاس‌های غیر نرمال «همراهی عاطفی و آمیزش عاطفی» با استفاده از آزمون ناپارامتریک من - ویتنی<sup>۳۸</sup> نشانگر آن است که میانگین رتبه‌ها در گروه ناموفق بیشتر از گروه موفق است بنابراین کارایی خانواده در خرده مقیاس‌های «همراهی عاطفی و آمیزش عاطفی» گروه دانشجویان موفق از وضعیت مطلوب‌تری برخوردار است و آزمون من - ویتنی با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۸ نشانگر ارتباط معنی‌دار در خرده مقیاس همراهی عاطفی است. اما در مقیاس آمیزش عاطفی در آزمون من - ویتنی با سطح معنی‌داری ۰/۵۴۱ نشانگر عدم ارتباط معنی‌دار بین متغیرها است.

جدول شماره (۶) نتایج آزمون t مستقل برای مقایسه تفاوت کارایی خانواده با جنسیت دانشجویان

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	آزمون F لوین برای همسانی واریانس		آزمون t برای تفاوت میانگین‌ها		
			F	سطح معنی داری	t	درجه آزادی	تفاوت میانگین‌ها
زن	۲۵/۷۳	۴/۹۰	۰/۳۳۳	۰/۵۶۵	-۰/۱۴۳	۲۲۵	۰/۸۸۶
	۱۱۸	۲۵/۸					
مرد	۲۵/۷۸	۴/۸۳	۰/۵۳۵	۰/۴۶۵	۰/۰۲۳	۲۲۵	۰/۹۸۲
	۷۵	۲۵/۷۷					

نتایج بدست آمده در جدول ۷ در آزمون فرض‌های رابطه بین جنسیت، بومی و غیر بومی بودن با استفاده از آزمون t مستقل در دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق با سطح معنی‌داری به ترتیب ۰/۸۸۶ و ۰/۹۸۲ مؤید تأیید فرض صفر است به این معنا که تفاوت معنی‌داری بین کارایی خانواده و جنسیت و بومی و غیر بومی بودن دانشجویان موفق و ناموفق وجود ندارد. نتایج بدست آمده از جدول توصیفی حاکی از آن است که میانگین کارایی خانواده در دانشجویان پسر و دانشجویان بومی بیشتر از دانشجویان دختر و دانشجویان غیر بومی است. به این معنا که دانشجویان پسر و دانشجویان بومی وضعیت نامناسب‌تری در عملکرد خانواده برخوردارند.

جدول شماره (۷) خلاصه تحلیل واریانس یک طرفه

منابع تغییر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	نسبت F	سطح معنی‌داری
بین گروهی	۵۶/۴۲۷	۴	۱۴/۱۰	۰/۵۴۶	۰/۷۰۲
درون گروهی	۵۷۳۹/۹۹	۲۲۲	۲۵/۸۵		
کل	۵۷۹۶/۴۲	۲۲۶	-		

نتایج بدست آمده در جدول ۷ در آزمون رابطه بین نوع دانشکده با کارایی خانواده با توجه به مقدار F بدست آمده (۰/۵۴۶) با سطح معنی‌داری ۰/۷۰۲ با وجود تفاوت در میانگین‌ها، ارتباط معناداری بین نوع دانشکده و کارایی خانواده را نشان نمی‌دهد.

جدول شماره (۸) برآورد ضرایب مدل رگرسیون لجستیک برای مقایسه سهم هر یک از خرده مقیاس های آزمون FAD در تعیین موفقیت یا عدم موفقیت دانشجویان

مقیاس	ضریب بتا	خطای معیار	درجه آزادی	سطح معنی داری
حل مشکل	۰/۰۷	۰/۰۸۱	۱	۰/۳۸
ارتباط	-۰/۰۲۴	۰/۰۶۷	۱	۰/۷۱
نقش ها	۰/۰۱۵	۰/۰۶۷	۱	۰/۸۱
همراهی عاطفی	-۰/۱۵۷	۰/۰۸۱	۱	۰/۰۵*
آمیزش عاطفی	-۰/۰۳۴	۰/۰۶۸	۱	۰/۶۱
کنترل رفتار	۰/۰۱۱	۰/۰۶۴	۱	۰/۸۶

از آنجا که متغیر پاسخ، یک متغیر دو ارزشی است (موفق و عدم موفقیت) بنابراین از رگرسیون لجستیک استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول شماره ۹ ارائه شده است با توجه به ضریب بتا همراهی عاطفی از بین خرده مقیاسهای کارایی خانواده معنی دار و بیشترین سهم را در موفقیت یا عدم موفقیت تحصیلی دانشجویان دارد و می تواند به طور معنی داری وضعیت تحصیلی را پیش بینی نماید.

#### بحث و تفسیر

نتایج این پژوهش با استفاده از مدل مک مستر نشان داد که رابطه معنی داری بین کارایی خانواده با وضعیت تحصیلی دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق وجود دارد. میانگین نمرات دانشجویان موفق در تمام خرده مقیاس ها کمتر از میانگین نمرات دانشجویان ناموفق است به این معنی دانشجویان موفق وضعیت مطلوب تری از لحاظ کارایی خانواده برخوردارند. مرور یافته های پژوهشی متعدد مؤید آن است که اعضای خانواده به عنوان یک گروه تعاملات پیچیده ای با یکدیگر دارند که منشاء و سرچشمه آن خانواده است و روابط والد - فرزندی یکی از مهمترین و تاثیر گذارترین روابطی است که افراد می توانند تجربه کنند و می توان گفت که یکی از زمینه های مهم علت یابی، پیش بینی و پیش آگاهی روند تغییرات در بررسی وضعیت تحصیلی و اجتماعی فرزندان را در چگونگی ارتباط والد - فرزند و در درون خانواده جستجو کرد (مظاهری، ۱۳۸۷). از اینرو اگر کارایی خانواده را همچنان که ثنایی، (۱۳۷۷) به عنوان نقش ها و وظایف خانواده در قبال اعضای خود قلمداد و یا آن را تحقق تکالیف خانواده که توسط اعضا و زیر منظومه های آن صورت می پذیرد، بدانیم آن گاه می توان ادعا کرد که نتایج بدست آمده با بسیاری از تحقیقات محققان در خصوص ارتباط عوامل خانوادگی با وضعیت تحصیلی فرزندان از جمله مطالعات (توبمن و فاس، ۲۰۰۲؛ فاطمی، ۱۹۹۰؛ کولمن، ۱۹۹۳؛ فونتن، ۱۹۹۴؛ عابدی، ۱۳۸۴؛ مظاهری، ۱۳۸۷؛ باهارادین، ۱۹۹۸؛ آتش زر، ۱۳۸۷؛ شارپ، ۲۰۰۴؛ جانسون، ۱۹۹۷؛ بوگس، ۱۹۹۸؛ اندرسون، ۲۰۰۳؛ رانسدل، ۲۰۰۱؛ هیت، ۲۰۰۴؛ دمبو، ۲۰۰۰؛ کاتسولین و کمبل، ۲۰۰۱؛ برنشتین و میر، ۲۰۰۵) همخوانی دارد. یافته هایی که نتایج آن عمدتاً تأکید بر جنبه های مختلف کیفیت ارتباط والدین و عملکرد خانواده بر رفتار تحصیلی فرزندان مانند اهمیت

ساختار خانواده بر عملکردهای روانشناختی دانشجویان، تاثیر رفتارهای مداخله‌ای والدین، حمایت و کنترل از فرزندان، همدردی و بحث و تبادل نظر آن‌ها با فرزندان، حمایت اجتماعی مثبت والدین از فرزندان توأم با رابطه گرم و صمیمی، ارتباط رضایت‌زناشویی والدین با پیشرفت تحصیلی فرزندان، تاثیرات منفی مشکلات خانوادگی مانند فقدان والدین و گسیختگی خانواده بر پیشرفت تحصیلی و تاثیرات سطح اجتماعی و اقتصادی خانواده دارد. تحلیل آماری داده‌ها نشان داد که ارتباط معنی‌داری بین خرده‌مقیاس همراهی عاطفی با وضعیت تحصیلی دو گروه دانشجویان وجود دارد که نتایج تحلیل رگرسیون لجستیک بیانگر آن است که این خرده‌مقیاس بیشترین سهم را در پیش‌بینی موفقیت یا عدم موفقیت دانشجویان دارد. به این معنا که پاسخدهی عاطفی خانواده در روابطش و ابراز هیجان بخصوص احساسات مثبت که شامل واکنش‌های مانند عشق، مهربانی و... است. بعنوان یک مشخصه خانواده کارا می‌تواند با عملکرد تحصیلی و موفقیت یا عدم موفقیت تحصیلی دانشجویان ارتباط بیشتری داشته باشد این موضوع نیز با نتایج پژوهش‌های انجام شده در خصوص کارکرد مثبت خانواده همخوانی دارد که عامل خانواده یک عامل حیاتی در موفقیت تحصیلی و سازگاری مناسب دانشجویان در هنگام انتقال به دانشگاه است و نوع ارتباطات در خانواده، محبت رد و بدل شده میان فرزندان و والدین، فعالانه گوش دادن به مشکلات آنان، همدردی، بحث و تبادل نظر با آن‌ها به عنوان ابعاد تاثیرگذار بر فرایند تحولی فرزندان در نظر گرفته شده است (کاپلان و همکاران، ۲۰۰۲؛ مور، ۲۰۰۱؛ هرتدان و هرت، ۲۰۰۱؛ والر، اکائر و نینگر، ۱۹۹۰؛ به نقل از بین و همکاران ۲۰۰۳؛ استریچ و برانت).

نتایج برخی پژوهش‌های انجام شده با استفاده از آزمون FAD توسط محققان در داخل کشور از جمله نجفی، (۱۳۷۹)؛ دیباچ‌نیا، (۱۳۸۳)؛ جعفری، (۱۳۸۶)؛ حسینیان، (۱۳۸۴) نشانگر آن است که در این پژوهش‌ها رابطه معنی‌داری بین همه خرده‌مقیاس‌ها در آزمون FAD وجود نداشته است. در تبیین منطقی عدم ارتباط معنی‌داری بعضی خرده‌مقیاس‌ها با وضعیت تحصیلی می‌توان به این نکته اشاره داشت که جدای از تاثیرات مهم خانواده بر رفتار تحصیلی دانشجویان عوامل دیگری هم می‌تواند در عقب‌ماندگی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان دخیل باشد از جمله امکانات آموزش، شیوه‌های ارزشیابی استادان، علاقه‌مندی و انگیزه دانشجویان نسبت به تحصیل، توان ذهنی و... (پترسون، ۲۰۰۲، ۳۸، برلچ، ۲۰۰۳، ۳۹ به نقل تمنایی - فر ۱۳۸۶). به نظر می‌رسد که تأثیر خانواده بر روی افراد در سنین کودکی بارزتر است و وضعیت تحصیلی دانشجویان جدای از تاثیرات خانواده می‌تواند تحت تأثیر عوامل ذهنی و انگیزش‌های درونی آنان و برخی متغیرهای اجتماعی باشد. همچنین در این پژوهش نوع فرهنگ آموذنی‌ها، تعداد نمونه و شکل ترجمه آزمون در عدم معنی‌داری خرده‌مقیاس‌ها را می‌توان مد نظر قرار گیرد. از نتایج دیگر پژوهش، این که ارتباطی بین کارایی خانواده با جنسیت، نوع دانشکده و بومی، غیر بومی بودن دانشجویان مشاهده نشد. هر چند که در بسیاری از نتایج پژوهش‌های انجام شده در خصوص وضعیت تحصیلی دانشجویان مؤید آن است

۱۹۸ ..... پژوهش نامه علوم اجتماعی ، سال سوم، شماره دوم، تابستان ۱۳۸۸

که پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دختر و دانشجویان بومی بیشتر است (تمنایی فر، ۱۳۸۶) تبیین این یافته پژوهش می تواند نشانگر همگنی گروه های مورد مطالعه باشد. پیشنهاد می شود مطالعات علمی بیشتری در باره رابطه میان کارایی خانواده و وضعیت تحصیلی در دانش آموزان و دانشجویان بصورت مقایسه ای انجام شود. همچنین شایسته است در باره تعریف و ارائه الگوهای علمی و عملی از کارایی خانواده در ایران و نیز ساختن ابزارهایی که این الگوها را در جامعه ایرانی دقیقاً مورد ارزیابی قرار دهد، اقدامات مناسب انجام گیرد.

### پی نوشت ها

1. Descriptive
2. Expost facto
3. Family Assessment Device
4. Mc master model
5. Binet .A
6. Simont.T
7. Thorndike .E.L
8. Harris.D
9. Elshout
10. Hamaker
- 11 . Young, Friessen & Pearson.
12. Featherstone & Cundick.
13. Watkins.
14. Beharudik' & Luster.
15. Buhl
16. Lefkwitz
- 17 . Holmbeck & wanderi
- 18 . Kenny & Donaldson
- 19 . Lapskey et al
- 20 . Rice, fitzGerald, whaley Gibbs
21. self efficacy
22. Vein & Smith & Hansafus
- 23 . Epstein.
- 24 . Bishap.
- 25 . Baldwin.
26. Problem solving.
27. Communication.
- 28 . Roles
- 29 . Affective responsiveness.
- 30 . Affective involvement.
- 31 . Behavior control.
- 32 .Unhealthiness.
- 33 . Reliability.
- 34 . Validity.
35. Philadelphia Geriatric Morale Scale
- 36 . Mann- whitney test
37. Peterson, j
- 38 . Berlach, r

### منابع

- آتش روز، ب(۱۳۸۷). پیش بینی پیشرفت تحصیلی از طریق میزان دلبستگی. **فصلنامه خانواده پژوهی** سال چهارم، شماره ۱۴، صص ۲۰۳-۱۹۳.
- تمنایی فر، م، ر(۱۳۸۶). بررسی مقایسه ای عوامل مؤثر بر افت تحصیلی دانشجویان مشروط و ممتاز. **دوماهنامه علمی پژوهشی دانشور رفتار**. س ۱۴ (ش ۲۴) صص ۵۲-۳۹.
- ثنایی، ب (۱۳۷۹). **مقیاس های سنجش خانواده و ازدواج**. تهران: مؤسسه انتشارات بعثت،
- زاده محمدی، ع(۱۳۸۵). بررسی مقدماتی ویژگیهای روان سنجی و اعتباریابی مقیاس سنجش کارکرد خانواده (FAD). **فصلنامه خانواده پژوهی**. سال دوم شماره پنجم.
- زاده محمدی، ع... و دیگران(۱۳۸۵). بررسی تاثیر عوامل خانوادگی در وضعیت تحصیلی دانش آموزان دروه متوسطه استان قم. **فصلنامه خانواده پژوهی**. شماره ۷ دوره دوم، ص ۲۵۶-۲۳۹.
- زاهدی اصل، م(۱۳۸۲). عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد. **نشریه علمی دانشگاه شاهد**. دوره سوم: شماره ۱۰-۹ : صص ۵۲-۴۱.

## بررسی و مقایسه کارایی خانواده در ارتباط با وضعیت تحصیلی دانشجویان موفق و ناموفق.....۱۹۹

زمانپور، ص (۱۳۸۳). "رابطه رضایت زناشویی مادران با سازگاری اجتماعی و پیشرفت تحصیلی فرزند دختر". خلاصه مقالات نخستین کنگره سراسری آسیب شناسی خانواده در ایران.

شیخ الاسلامی، ر (۱۳۷۷). "بررسی رابطه سبک اسناد و هسته کنترل با پیشرفت تحصیلی با توجه به متغیرهای هوش، جنسیت و خانواده". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.

عمیدی، ع (۱۳۸۷). "نظریه نمونه گیری و کاربردهای آن". تهران: انتشارات نشر دانشگاهی،

گلدنبرگ، ا (۱۳۸۵). خانواده درمانی. ترجمه حمید رضا حسین شاهی برواتی و همکاران. تهران: انتشارات روان،

محمودیان، ح (۱۳۸۵). بررسی تأثیر مولفه‌های اجتماعی، جمعیتی خانواده بر محرومیت تحصیلی فرزندان در ایران. **مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز**. دوره بیست و پنجم. شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۵ (پیاپی ۴۹) صص ۱۸۴-۱۵۳.

مظاهری، م، ع (۱۳۸۷). "بررسی تأثیر رفتار ارتباطی - نظارتی والدین بر وضعیت تحصیلی و اجتماعی دانشجویان. پژوهشکده خانواده". گزارش نهایی طرح پژوهشی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری.

ملاشرفی، ش. [و دیگران] (۱۳۸۴). هنجاریابی مقیاس جو خانواده برای خانواده ایرانی ساکن تهران. **فصلنامه خانواده پژوهی**. سال اول، شماره ۳، صص ۲۶۸-۲۵۵.

ملاتی، ف (۱۳۷۷). "وضعیت عملکرد خانواده و سلامت روانی زنان در خانواده‌های چند همسری". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی.

مینوچین، س (۱۳۷۳). **خانواده و خانواده درمانی**. ترجمه باقر ثنائی ذاکر. تهران: انتشارات امیر کبیر،

\_\_\_\_\_ (۱۳۸۱). **فنون خانواده درمانی**. ترجمه فرشاد بهاری و همکاران. تهران: انتشارات رشد،

یعقوبی، م (۱۳۸۱). "بررسی تأثیر وضعیت اقتصادی و تربیت خانوادگی بر افت تحصیلی دانش آموزان سال سوم دبیرستان‌های دخترانه منطقه ۵ تهران". پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی رودهن.

Anderson, K. G (2003). family structure schooling out comes, and investment in Education in south Africa. **Psc Research Report**. 3, 1.23.

Astin ,A.W (1999). preventing student from dropping out. **Journal of college stusent** .vol40(3):pp518-529.

Baharudin, R. & Ivster, T (1998). Factors related to the quality of the home environment and children's achievement. **Journal of family issues**. Vo: 19(4): 375-403.

Beller, A.H. and chung, s.s. (1988). "The Impact of chilb support payments on the Educational Attainment of children". Paper Presented at the Annual Meeting of the population Association of America, New Orleans, Louisiana.

BlaKe, J. (1987). family size and Quality of children. **Demography**. 18(4), 421-42.

Bogess, s. (1998). family structur, Economic status and Educational Attainment. **Journal of population Economics**. 11 (2), 205-22.

Brecko, A. V & Damme, J.V & opdenakker M.ch (2003). "The effects of students, class and school characteristics on Mathematics Achievement: Explaining the variance in flemish TIMSS- Ra". Proceedings of the IRC-2004 TIMSS. VOI.1.87.

Brunstein, J. C & Maier, G. W (2005). Implicit And self - Attributed Motives To Achieve: Two separate But Interacting Needs. **Journal of personality and social psychology**, 89, 205-222.

Buhl, H. M (2007). Well-Being and the child parent relationship at the transition from university to work life. **Journal of Adolescent Research**. 22(5): 550-571.

Caplan, S. M. Henderson, C. E. Henderson, J., & Fleming, D. L (2002). Socio-emotional factors contributing to adjustment among early- entrance college students. **Gifted Child Quarterly**. 46(2): 124-134.

Chowhury ,M.S , & Amin ,M.N (2006). Personality and academic achievement: Interactive effects of conscientiousness and agreeableness on student s performance in principles of economics. **social Behavior and personality**. 28, 433-449.

Cochran, L (1988). "Parent career guidance manual. Richmond, British Columbia, Canada: Buchanan-Kells". Available at: [www. Findarticles.com](http://www.Findarticles.com) {Accessed june20th. 2007}.

- Colman .M(1993).The role of parental interaction in achievement motivation .**Journal of social psychology** L,133(6).
- Cutrona, C. E. Cole. V., Colangelo. N., Assouline. S. G., & Russell, D. W(1994).Perceived parental social support and academic achievement: An attachment theory perspective. **Journal of Personality and Social Psychology**. 66:369-378.
- Dembo ,M.H.(2000).**Motivation and learning strategies for college success**.Lawrence Erlaum Association publisher.Newjersy ,London.
- Eddy, H; Bruyn, D;Dekovi, M;& Meijnen, G.w(2003).parenting, goal orientation classroom behavior, and school success in early adolescence. **Journal of Applied Development psychology**, 24,393-412.
- Epstein, J(1987).Parent involvement: What research says to administrators. **Education and Urban Society**. 19: 119-136.
- Evenly ,J(1998).**study finds link to family income,college hopes**.Higher Education,Vol 15(14):p.11.
- Fatemi ,Bos(1990).family structure variables and academic achievement motivation among highschool students .**Journal of Applied Psychology** ,Vol 27.
- Fonten ,c.(1994).Academic Achievement motivation and child reading in different social context. **European Journal of education** ,Vol 9(3) .
- Gonzales-pienda, J. A[...et.al](2002). A structural equation model of parental involvement. Motivational and aptitudinal characteristics, and academic achievement. **The Journal of Expreimental Education**. 70(3):257-287.
- Haffman, K(2006).Living Psychology, John wiley & sons, Inc. Pintrich, P. R. & De Groot, E.V. (1990). Motivational and self-regulated learning components of classroom Performance. **Journal fo Educationnal psychology**, 82,33-40.
- Herndon, M. K., & Hirt, J. B(2001)."Black students and their families: What leads to success in college". Available at: www. Findarticles.com {Accessed june20th. 2007}.
- Herndon, M. K., & Moore, J. L(2002).African American factors for student success: Implications for families and counselors. **The Family Journal** of. 10 (2): 322-327.
- Huitt ,w(2004) self-concept and self -esteem.**Journal of Education psycholog** .vol 54:pp.105-115.
- Janjetovic, D. and Malinic, D(2003)."Family variables as predictors of Mathematics and science self-concept of student". Proceedings of the IRC- 2004 Timss. V.12.187-19.
- Jonsson.J. & And Gahler, M(1997)."Family Dissolution, family Reconstitution and chidven's Education careers: Recent Evidence for Sweden Demography", 34 (2), 277-93.
- Kenny, M. E., & Donaldson, G. A(1991).Contributions of parental attachment and family structure to the social and psychological functioning of first-year College Students. **Journal of Counseling psychology**. 38: 479-486.
- Kenny, M. E., & Sirin, S. R(2006).Parental attachment, self-worth, and depressive symptoms among emerging adults. **Journal of Counseling and Development**. 84:61-71.
- Koutsoulis, M.K.& Campbell, J.R(2001).family processes Affet students' Motivation, and science and Math Achievement in Cypriot High schools. **Structural Equation Modeling**. 8 (1), 108-127.
- Lapsley, D. Rice, K., & FitzGerald, D(1990).Adolescent attachment, identity, and adjustment to college: Implications for the continuity of adaptation hypothesis. **Journal of Counseling & Development**. 68: 561-565.
- Lee, S. M., Daniels., H., & Kissing, D. B(2006).Parental influences on adolescent adjustment: parenting styles versus parenting practices. **The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Famiies**. 14(3): 253-259.
- Lounsbury , T.W., Steel ,R.P., Loveland,T.M. ,&Gibson, L.W(2004).An Investigation of personality traits in relation to adolescent school absenteeism. **Journal of Youth and adolescence** ,33,457-466.
- McCarthy, C. J., Brack, C. J., Hsin-tine, T. L., & Carlson, M. H(1998).Relationship of college students' current attachment to appraisals of parental conflict. **Journal of College Counseling**. 1(2): 135-154.
- Middleton, E. B., & Loughead, T.A(1993).Parental influence on career development: An integrative framework for adolescent career counseling. **Journal of Career Development**. 19: 161-173.
- Nechyba, T., McEwan, P., and Older- Aguilar, D(199)."The impact of family and community resource on student outcomes: An assessment of the international literature with implications for Zealand". Available at www. Minedu. Govt.nz/web/document/document-page.cfm?id=5593&p=58 {Accessed September 30th. 2006}.
- Palmer, S. & Cochran, L.(1988).Parents as agents of career development. **Journal of Counseling Psychology**. 35:71-76.

- Premuzic, T. & Furnham, A. (2003). Personality traits and academic examination performance. **European Journal of Personality**, 17, 237-250.
- Ransdell, S. (2001). Predicting college success. The importance of ability and noncognitive variables. **International Journal of Educational Research**, 35, p 357-364.
- Ransdell, S., Haekins, C.M. & Adams, R. (2001). Results of the study. **International Journal of Educational Research**, 35, p 373-389.
- Rice, K. G., FitzGerald, D. P., Whaley, T. J., & Gibbs, C. L. (1995). Cross-sectional and longitudinal examination of attachment, separation-individuation, and college student adjustment. **Journal of Counseling & Development**, 73: 463-474.
- Rodriguez, M., & Blocker, D. (1988). A comparison of two approaches to enhancing career maturity in Puerto Rican college woman. **Journal of Counseling Psychology**, 35: 275-280.
- Schmeck, R. R., Nguyen, T. (1996). Factors affecting college students learning styles: Family characteristics which contribute to college students attitudes toward education and preferences for learning strategies. **College Student Journal**, 30(4): 542-547.
- Sharpe, K. (2004). "parental influence on the development of children". Available at: [https://people.creghton.edu/idc24708/genes%20poster/papers/parenting sharpe.doc](https://people.creghton.edu/idc24708/genes%20poster/papers/parenting%20sharpe.doc).
- Tao, S., Dong, Q., Pratt, M. W., Hunsberger, B., & Pancer, S. M. (2000). Social support: Relations to coping and adjustment during the transition to university in the Peoples Republic of China. **Journal of Adolescent Research**, 15: 123-144.
- Taylor, L. C., Hinton, I. D., & Wilson, M. N. (1995). Parental influences on academic performance in African-American students. **Journal of Child and Family Studies**, 4: 293-302.
- Thompson, E., and et al. (1994). "Family structure and child well being: Economic resources, Parental behaviors, social forces, 73: 221-242.
- Tooman, J., & Fass, M. (2002). The influence of parent and peer attachment on college student academic achievement. **Psychology in the Schools**, 39, 561-573.
- Unger, D. G., McLeod, L. E., Brown, M. B., & Tressell, P. A. (2000). The role of family support in interparental conflict and adolescent academic achievement. **Journal of Child and Family Studies**, 9(2): 191-202.
- Winter, M. G., & Yaffe, M. (2000). First-year students adjustment to university life as a function of relationships with parents. **Journal of Adolescent Research**, 15: 9-37

آدرس نویسنده:

منزل: سنندج، مبارک آباد - جنت ۲ پلاک ۸

کد پستی: ۳۵۱۸۳-۶۶۱۸۹

محل کار: سنندج، بلوار پاسداران - دانشگاه آزاد اسلامی، صندوق پستی ۶۱۸، حوزه معاونت دانشجویی

تلفن:

منزل: ۰۸۷۱-۳۵۶۴۸۲۲

محل کار: ۰۸۷۱-۳۲۸۹۴۲۲

همراه: ۰۹۱۸۱۷۱۰۵۱۴

پست الکترونیک: [shakerian1345@yahoo.com](mailto:shakerian1345@yahoo.com)

## A comparative study on the effects of family's functional on successful and unsuccessful student' educational condition of Islamic Azad university Sanandaj

A. Shakerian\*

T. aghajani†

### Abstract:

This present study is concentrated on the connection between successful and unsuccessful students of Sanandaj Azad university and their family's functional. The research method which was used for this study is descriptive-expost facto. The sample case of this study were 227 university students {109girl,118 boy} whom their educational level vary from B.A to professional PhD.

in the first educational semester of 87-88, the election of case studies were based on layer chance sampling the family assessment device{FAD},and research tools were based on Mc Master model.

---

\*.faculty member of the Islamic Azad university of Sanandaj

† . faculty member of the Islamic Azad university



بررسی و مقایسه کارایی خانواده در ارتباط با وضعیت تحصیلی دانشجویان موفق و ناموفق.....۲۰۳

Results of the study show that, there is a significant connection exists between successful and unsuccessful students and their family's functional. Furthermore in the test there were trivial scales also were exist, for instance between trivial emotional scales and its connection with student's success, Other results which are concerned about whether sex, nativity, non nativity and a specific college has a significant connection with successful and unsuccessful students and their family's functional or not were studied, but there wasn't any significant connection were observed.

**Keywords:**

successful and unsuccessful students, family's functional.

